

Raport z polskiej strefy 2003: Spis treści, Wstęp, Ludność

Autor tekstu: **oprac. R. Chałaczkiwicz**

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Raport — Irak
Strefa Środkowo-Południowa
Babilon — Warszawa, Lipiec 2003 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
2. Ludność
  - 2.1. Cechy populacji
  - 2.2. Uwarunkowania społeczno-etniczne
  - 2.3. Szyici
3. Administracja
  - 3.1. Podział administracyjny — struktura władzy
  - 3.2. Struktury lokalne — cywilne
  - 3.3. Struktury lokalne — religijne, rodowo-plemienne
  - 3.4. Perspektywy demokratyzacji — wybory, rozwój społeczeństwa obywatelskiego
  - 3.5. Perspektywa decentralizacji administracji lokalnej
    - 3.5.1. Stan obecny: system scentralizowany
    - 3.5.2. Możliwa dynamika zmian prowadzących do decentralizacji administracji Publicznej w Iraku
4. Ocena sytuacji gospodarczej
  - 4.1. Informacje ogólne
  - 4.2. Inwestycje
  - 4.3. System dystrybucji żywności, ocena sprawności
  - 4.4. Sytuacja ekonomiczna w polskiej strefie (wybrana problematyka)
  - 4.5. Struktura własnościowa rolnictwa
  - 4.6. Produkcja rolna, struktura upraw
  - 4.7. Sytuacja humanitarna
5. Wybrane elementy sytuacji panującej w strefie
  - 5.1. Sytuacja w prowincjach
  - 5.2. Organizacje, partie i struktury polityczne — ich programy, struktury (w tym wojskowe) ocena wpływów
  - 5.3. Komunikacja społeczna
  - 5.4. Media
6. Bezpieczeństwo publiczne
  - 6.1. Ocena stanu bezpieczeństwa publicznego
  - 6.2. Stan aktualny
    - 6.2.1. Stan bezpieczeństwa publicznego
    - 6.2.2. Zagrożenia zw. Z pospolitą przestępczością
    - 6.2.3. Stan sił policyjnych
    - 6.2.4. Stan systemu sądowego
  - 6.3. Organizacja Straży Pożarnej
    - 6.3.1. Uwagi ogólne
    - 6.3.2. Podstawowe elementy organizacji i techniki działania
  - 6.4. Organizacja systemu penitencjarnego
    - 6.4.1. Uwagi ogólne
    - 6.4.2. Sieć więzień w rejonie działania dywizji międzynarodowej
    - 6.4.3. Stan pomieszczeń
    - 6.4.4. Straż więzienna
    - 6.4.5. Wyposażenie
  - 6.5. Zagrożenia

- 6.5.1 Zagrożenia związane z sytuacją wewnętrzną w państwach sąsiednich
- 6.6. Zagrożenia w zakresie przestępczości zorganizowanej
  - 6.6.1. Zagrożenia zw. z terroryzmem międzynarodowym
  - 6.6.2. Zagrożenia zw. z działalnością organizacji politycznych o charakterze ekstremistycznym
  - 6.6.3. Zagrożenia związane z terroryzmem lokalnym i międzynarodowym
- 7. Ochrona zdrowia W Iraku
  - 7.1. Problemy na dziś
  - 7.2. Co robią władze i organizacje pozarządowe?
  - 7.3. Usługi świadczone w Iraku przez publiczną służbę zdrowia
- 8. Edukacja
  - 8.1. Struktura systemu edukacji
  - 8.2. Stan techniczny obiektów szkolnych
  - 8.3. Wyposażenie w pomoce naukowe
  - 8.4. Nauczyciele
- 9. Organizacje pozarządowe
  - 9.1. Działalność w zakresie szkolnictwa
  - 9.2. Działalność na innych polach
- 10. Energetyka
  - 10.1. Stan energetyki przed i po operacji wojskowej
  - 10.2. Rodzaje źródeł energii
  - 10.3. Stopień zaspokajania potrzeb mieszkańców
  - 10.4. Stopień zaspokajania potrzeb sfery produkcyjnej
  - 10.5. Stan sieci rurociągów
- 11. Komunikacja
  - 11.1. Łączność
    - 11.1.1. System poczty
    - 11.1.2. Stan sieci telekomunikacyjnej
    - 11.1.3. Środki łączności
    - 11.1.4 Dostępne częstotliwości
  - 11.2. Organizacja komunikacji miejskiej i międzymiastowej
    - 11.2.1. Rozkład sieci komunikacyjnych w strefie
    - 11.2.2. Możliwości połączeń z głównymi ośrodkami Iraku (w tym portami)
  - 11.3. Stan techniczny pojazdów
- 12. Dostawy i jakość wody, stacje uzdatniania, wodociągi
  - 12.1. Ocena ogólna
  - 12.2. Stopień zaspokajania potrzeb
  - 12.3. Sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków, efekt ekologiczny
  - 12.4. Utylizacja odpadów
  - 12.5. Kanalizacja burzowa
  - 12.6. Nawadnianie
- 13. Budownictwo mieszkaniowe
- 14. Stan środowiska naturalnego
- 15. Gospodarka komunalna

1. Wstęp

Strefa środkowo-południowa zwana jest również „polską strefą międzynarodową”. 3 września 2003 r. dowództwo nad nią przejmuje od Amerykanów gen. Andrzej Tyszkiewicz. Obszar strefy wynosi ok. 80 tys. km². Graniczy z Arabią Saudyjską i Iranem, na południu ze strefą brytyjską a na północy ze strefą amerykańską. Międzynarodowy charakter strefie stabilizacyjnej nadaje dywizja, w skład której wchodzi 19 narodowości (w sumie ok. 9 tys. żołnierzy). Tworzą ją 3 brygady dowodzone przez przedstawicieli Polski, Hiszpanii i Ukrainy. Polska brygada otrzymała zadania stabilizacyjne w prowincjach al-Hilla i Karbala.

Zgodnie z decyzją Prezydium Rządu RP 1 lipca 2003 r. funkcje koordynacyjne w sprawach

irackich przejął Minister Spraw Zagranicznych. Jednym z działań wykonawczych była decyzja o wysłaniu do Iraku na okres 20 – 30 lipca 2003 r. Misji rekonesansowej MSZ. Jej głównym celem była analiza sytuacji panującej w strefie środkowo-południowej, służąca opracowaniu strategii polskiej obecności w strefie i realizacji przez polskie dowództwo dywizji międzynarodowej oraz polski kontyngent wojskowy misji stabilizacyjnej na tym obszarze.

Kierownictwo MSZ powierzyło mi kierowanie misją rekonesansową. W skład misji weszli przedstawiciele szeregu instytucji i organizacji pozarządowych: panowie Jarosław Gucwa z Polskiej Misji Medycznej, Jacek Królikowski z Fundacji na rzecz Demokracji Lokalnej, Wojciech Martynowicz z MSZ, Wojciech Matraszek z Polimexu-Cekopu i Waldemar Nader z Elektroprojektu Export Co.

Misja rekonesansowa zapoznała się w szczególności z sytuacją społeczno-polityczną, ekonomiczną oraz w sferze bezpieczeństwa, panującą w 5 prowincjach strefy środkowo południowej tj. w al-Hilli, Karbali, Nadżafie, Qadisiji i Wasit. Spotkała się tam z amerykańskimi gubernatorami wojskowymi, irackimi gubernatorami cywilnymi oraz przedstawicielami regionalnej Tymczasowej Władzy Koalicyjnej CPA. W trakcie pobytu w Bagdadzie szef misji złożył wizyty przedstawicielom CPA centralnego szczebla oraz w irackim MSZ. Wynikiem prac misji rekonesansowej jest niniejszy Raport, sporządzony przez jej uczestników.

2. Ludność

2.1. Cechy populacji

W Iraku nie publikuje się danych nt. religii mieszkańców. Szacuje się, że 96% Irakijczyków stanowią muzułmanie, w tym 60-65% szyici. Ponadto w Iraku żyje ok. 4% chrześcijan, wśród których ok. 3/4 stanowią Chaldejczycy.

Strefę środkowo-południową zamieszkuje prawie w całości ludność arabska. Szyici stanowią w niej 85% mieszkańców, a sunnici 15%. Ma zatem prawie jednorodny, szyicki charakter. Niewielka mniejszość kurdyjska zamieszkuje w prowincji Wasit. Stanowi ona wyjątek wyznając szyizm, bowiem z reguły Kurdowie są sunnitami. Niewielka kolonia chrześcijan obrządku Chaldejskiego zamieszkuje Babilon. W mieście tym rezyduje Patriarcha Chaldejski Raphael I Bidawid. Na świecie szyici reprezentują jedynie ok. 8% wyznawców islamu (zdecydowaną większość stanowią sunnici).

Wg szacunków ponad 70% ludności żyje w miastach. Szyici dominują na wsiach, bowiem w miastach, zwłaszcza o pewnym poziomie uprzemysłowienia, zamieszkuje również sunnici, chociaż i tam szyici zdecydowanie przeważają. Enklawy szyizmu stanowią miasta Nadżaf i Karbala oraz obszary wokół nich.

Na skutek najazdów i mieszania się ludów, Arabowie iraccy stanowią konglomerat rasowy o przewadze elementów semickich. Najczystsza rasę semicką reprezentują Beduini. Koczują oni zwykle w grupie kilku spokrewnionych ze sobą rodzin, wypasając bydło na wspólnych pastwiskach. Łączy ich pochodzenie i więzy krwi. Na czele plemienia stoi szejik, wybierany przez zgromadzenie i pochodzący zwykle ze znanej, powszechnie szanowanej rodziny. Beduini zamieszkuje głównie tereny półpustynne, poza dorzecziami Tygrysa i Eufratu.

We wschodniej części Iraku (Badra, Mandali) żyją Lurowie, pochodzący z przygranicznych górskich rejonów Iranu. Są to szyici mówiący dialektem perskim.

2.2. Uwarunkowania społeczno-etniczne

W okresie reżimu Saddama Husajna sunnici, zamieszkujący głównie centrum kraju, sprawowali władzę i pełnili rolę gwaranta integralności terytorialnej kraju. Natomiast szyickie południe, po krwawo stłumionej rewolcie 1991 r., było obiektem represyjnej polityki i w konsekwencji chronicznie niedoinwestowane. Powyższe zjawiska z różnym natężeniem oddziaływały na strefę środkowo-południową.

Ze społeczno-politycznego punktu widzenia obszar ten ma charakter pomostowy, pomiędzy sunnickim centrum z ośrodkiem w Bagdadzie, a szyickim południem z ośrodkiem w Basrze. Strefa w dorzeczach rzek Tygrys i Eufrat ma charakter rolniczy, przy czym znaczna część gospodarstw posiada farmerski i towarowy charakter. Jednocześnie charakteryzuje się pewnym zurbanizowaniem, chociaż koncentracja inwestycji miała tradycyjnie miejsce wokół Bagdadu, Basry i Mosulu. Pomostowy charakter, zurbanizowanie oraz pewien stopień uprzemysłowienia powodują, iż jak na irackie warunki w strefie środkowo-południowej zamieszkuje znaczny procent ludności napływowej.

W strefie nie ma ośrodka administracyjnego, porównywalnego z Bagdadem, czy też Basrą.

Istnieją natomiast w Nadżafie i Karbali szyickie sanktuaria o międzynarodowym oddziaływaniu. Do początku lat 80-tych wokół obu miast zamieszkiwali, obok szyitów irackich, również szyici irańskiego pochodzenia. W okresie wojny z Iranem (1980-1988), w ramach czystek etnicznych, zostali oni prawie w całości brutalnie wysiedleni do Iranu. Obecnie niektórzy z nich powracają. Kontrola nad tym obszarem miała zatem zawsze istotne znaczenie dla duchowego oddziaływania na szyitów w skali międzynarodowej oraz z punktu widzenia zachowania jedności terytorialnej arabskiej ludności, zamieszkującej centrum i południe (Kurdystan jest zdominowany przez Kurdów).

Obok wspomnianego Nadżafu i Karbali, do największych ośrodków miejskich należą Kut, Hilla, Diwanija i Qadisija.

Dominującym językiem jest jęz. arabski. Najbardziej rozpowszechnionym językiem zachodnim jest język angielski. W języku tym są napisy na znacznej części znaków drogowych (obok arabskich).

2.3. Szyici

Ruch szyicki łączy się z osobą Alego ibn Abi Taliba, czwartego kalifa, kuzyna i zięcia proroka Mahometa. Stronnicy Alego uważali, iż godność kalifa winna przyspaść potomkom Proroka, a więc synom Alego i Fatimy (córci Proroka). Wypracowali też dogmat o wyłącznym prawie Alego do kalifatu.

Szczególną czią szyici otaczają sanktuaria w Karbali, Nadżafie, Samarze i Bagdadzie. Największym miastem szyitów i celem pielgrzymek z kraju i z zagranicy jest Nadżaf, tj. miejsce pochówku imama Alego. Na terenie Nadżafu znajduje się szereg szkół teologicznych, kultywujących tradycyjne metody nauczania teologii i jęz. arabskiego. Niewskazane jest zwiedzanie miasta w okresie największego nasilenia pielgrzymek. Przez wiele lat, w okresie panowania w Iranie szacha, miasto było miejscem emigracji ajatollaha Chomeiniego.

Karbala położona jest na lewym brzegu kanału al-Husajna, łączącego się z Eufratem. Pod Karbalą w 680 r. doszło do bitwy Omajadzkiego Kalifa Jazida I z niewielkimi siłami Husajna. Dla upamiętnienia walki szyici wybudowali grobowiec, w którym złożyli zwłoki Husajna. Ok. 997 r. postawiono nad nim meczet grobowy z kopułą. Sanktuarium Husajna usytuowane jest w centrum Karbali. W miejscu głównym, pod kopułą znajduje się sarkofag z marmuru. Na pamiątkę śmierci Husajna w święto Aszura odprawiane są misteria pasyjne. Wstęp na tereny świątyni dozwolony jest wyłącznie muzułmanom.

Nadżaf i Karbala, ze względu na swój religijny charakter wymagają ze strony sił koalicyjnych szczególnie rozważnego zachowania. Amerykańscy dowódcy wojskowi zawarli z liderami religijnymi obu sanktuariów swego rodzaju porozumienie o stworzeniu wokół świętych meczetów strefy, która nie będzie patrolowana przez armię USA natomiast odpowiedzialność za nią będzie ponosić szyicka policja religijna. Interwencja patroli może nastąpić wyłącznie w konkretnych przypadkach naruszenia prawa, po wyprzedzającym poinformowaniu o powyższym zamiarze miejscowych liderów religijnych.

Z uwagi na centralne położenie oraz brak zaufania do szyickiej ludności, obszar obecnej „polskiej” strefy stabilizacyjnej znajdował się pod wzmożoną kontrolą byłego reżimu S. Husajna, czego świadectwem było stacjonowanie w kilku ośrodkach silnych zgrupowań Gwardii Republikańskiej, znieawidzonej przez miejscowych mieszkańców. Jej centrum dowodzenia znajdowało się w mieście Kut, a dywizja zmechanizowana al-Husajnija stacjonowała w Karbali.

Po rebelii 1991 r. ludność szyicka była obiektem okrutnych prześladowań. Świadectwem są znajdowane masowe groby np. w maju br. w prowincji Babilon odkryto szczątki ok. 15 tys. Irakijczyków.

Wnioski

* Strefa środkowo — południowa posiada prawie całkowicie jednolity szyicki charakter. Sunnici, chrześcijanie i Kurdowie stanowią niewielkie mniejszości. Strefa ma charakter mostowy pomiędzy sunnickim centrum i czysto szyickim południem. Odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu integralności ludności arabskiej Iraku i w konsekwencji całego państwa.

* Polska strefa należy do relatywnie najspokojniejszych. Zamieszkująca strefę ludność szyicka docenia uzyskaną wolność religijną i likwidację prześladowającego ją od dziesięcioleci reżimu S. Husajna. Wojsk amerykańskich nie traktuje jednak jako wyzwolenczych, lecz jedynie koniecznych do ustabilizowania sytuacji.

* Istotną rolę w strefie odgrywają uwarunkowania religijno-społeczne i etniczne. Na jej obszarze znajdują się bowiem największe sanktuaria międzynarodowego szyizmu, co jest powodem pielgrzymek wyznawców. Wpływową rolę odgrywają też plemiona. Czynniki te muszą być na bieżąco

uwzględniane w procesie zarządzania strefą i jej stabilizowania.

(Publikacja: 12-05-2005 Ostatnia zmiana: 09-01-2011)

Oryginał.. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,4132>)

Contents Copyright © 2000-2011 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2011 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl